

**Lokal handlingsplan mot
våldsbejakande extremism**

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd
September 2017

Sammanfattning

Inom ramen för Stockholm Stads trygghets- och säkerhetsprogram har särskilda riktlinjer avseende stadens arbete mot våldsbejakande extremism tagits fram (Dnr 155-943/2015). I dessa riktlinjer framgår att lokala handlingsplaner ska tas fram i varje stadsdelsnämnd. De lokala handlingsplanerna syftar till att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet med att förebygga och motverka våldsbejakande extremism på lokal nivå.

Våldsbejakande extremism är handlingar i syfte att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade våldshandlingar för att främja den egna ideologin. Det finns i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige, vit-makt-miljön, den autonoma miljön och den islamistiska extremistmiljön

När det gäller förekomst av vit makt-miljön och den autonoma miljön så visar både polisens och förvaltningens kartläggning att det inte förekommer några aktiviteter som har sin utgångspunkt i dessa miljöer i stadsdelsområdet. Den våldsbejakande islamistiska miljön bedöms av polisen för närvarande som regionens starkaste ur perspektivet av antal potentiellt brottsaktiva personer. Situationen i Järva är inte att jämföra med andra områden i Stockholm eftersom det finns en större andel bekräftade våldsbejakande extremister boende i Järva.

Den lokala handlingsplanen innefattar åtgärder som i huvudsak kan delas in i följande tre kategorier:

- Hantera bekräftade fall enligt en förutbestämd rutin för att etablera en social insatsgrupp i samverkan mellan avdelningarna stadsdelsutveckling och individ och familj.
- Utbilda personalgrupper inom förvaltningen och hos externa aktörer i stadsdelsområdet i syfte att öka deras förmåga att se tecken på radikaliserings samt öka kunskapen bland verksamma om hur de ska agera vid misstanke.
- Samverka med polisen i syfte att förebygga och förhindra våldsbejakande extremism

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	5
<i>Definitioner</i>	5
<i>Avgränsning</i>	7
Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige	7
<i>Autonoma miljön</i>	7
<i>Vit makt-miljön</i>	8
<i>Islamistiska extremistmiljön</i>	8
Lokal lägesbild	9
<i>Autonoma miljön</i>	9
<i>Vit makt-miljön</i>	9
<i>Islamistisk extremistmiljö</i>	10
Lokal handlingsplan	10
Åtgärder	11
Förebyggande arbete	11
Förhinderande arbete	14
<i>Avhopparverksamhet</i>	14
<i>Anhörigstöd</i>	14
<i>Organisation social insatsgrupp</i>	15
Samverkan.....	16
Uppföljning.....	17
Källor.....	17

Bakgrund

Inom ramen för Stockholm Stads trygghets- och säkerhetsprogram har särskilda riktlinjer avseende stadens arbete mot våldsbejakande extremism tagits fram (Dnr 155-943/2015). Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra övergripande inriktning, ansvarsfördelning och uppgifter för stadens arbete mot våldsbejakande extremism. Riktlinjerna har tagits fram av stadsledningskontoret med utgångspunkt från remisshanteringen av socialnämndens tidigare förslag till strategidokument och samråd med berörda aktörer inom och utanför stadens organisation. Riktlinjerna följer den nationella samordnarens övergripande avgränsning och definitioner av målgrupper och åtgärdsområden. Aktiviteter, metoder och samverkansformer ska efter kommunfullmäktiges beslut om riktlinjer preciseras i lokala handlingsplaner mot våldsbejakande extremism. Dessa planer ska utgå från lokala och verksamhetsspecifika förhållanden, följa en gemensam struktur och godkännas av kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen ansvarar för att årligen följa upp riktlinjerna och stadens samlade arbete mot våldsbejakande extremism.

För att säkerställa Stockholms stads förmåga att förebygga och försvåra våldsbejakande extremism i staden beslutade kommunfullmäktige i maj 2016 om stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism.¹ I enlighet med dessa inrättades en central samordnare för att koordinera stadens arbete. Den centrala samordnaren är placerad på stadsledningskontoret, avdelningen för välfärdsutveckling. Till sin hjälp har den centrala samordnaren utpekade samordnare i alla stadsdelsförvaltningar samt i social-, utbildnings-, idrotts-, kultur- och arbetsmarknadsförvaltningen. I *Budget 2017 – Ett Stockholm för alla* framgår att stadens arbete mot våldsbejakande extremism ska stärkas med utgångspunkt i de beslutade riktlinjerna.

De lokala handlingsplanerna syftar till att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet med att förebygga och motverka våldsbejakande extremism på lokal nivå.

Definitioner

Nedan framgår definitioner av olika begrepp som används kring våldsbejakande extremism.

---

¹ Riktlinjer avseende stadens arbete mot våldsbejakande extremism, dnr 155-943/2015

Våldsbejakande – handlingar såsom att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade våldshandlingar för att främja en sak.

Extremism – rörelser, ideologier eller individer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning. Den grundläggande politiska normen, där politiska mål och samhällsförändringar kan påverkas genom politiken och uppnås genom demokratiska processer, accepteras inte. Extremism används också för att beskriva företeelser där individer använder extrema metoder för att förändra samhället i önskad riktning.

Radikalisering – Den process som leder till att en person eller en grupp stödjer eller utövar ideologiskt motiverat våld för att främja en sak. De individer som anslutit sig till våldsbejakande extremistmiljöer har nästan alltid genomgått en radikaliseringsprocess där det går att identifiera betydande likheter i radikaliseringsprocessen oavsett till vilken ideologi en person radikaliserats.

Våldsbejakande extremism - Säkerhetspolisen använder våldsbejakande extremism som ett samlingsnamn för icke-demokratiska uttryck där våld och hot används eller förespråkas som ett medel att uppnå politiska mål. Med detta menas att medlen som används för att uppnå politiska mål inskränker andra individers eller grupperns möjligheter att utöva sitt inflytande i samhället vilket utgör ett hot mot demokratin. Begreppet handlar således om personer och grupper som vill skada eller sätta det demokratiska systemet ur spel och som inte drar sig för att använda våld för att nå sina syften. Både material och handlingar kan vara våldsbejakande. Hot om våld, handlingar som uppmanar till våld och andra metoder som syftar till att skrämman exempelvis politiker till tystnad och där den underliggande ideologin kommer från en antidemokratisk tankevärld räknas till våldsbejakande extremism.

Säkerhetspolisen uppger i sin senaste rapport *Säkerhetspolisen 2016* att ”aktörerna använder inte bara brottsliga metoder. Den politiska kampen handlar också om att väcka opinion och värva sympatisörer genom exempelvis flygbladsutdelningar, informationskampanjer och fredliga demonstrationer. Ytterligare några aktioner är av symboliska slag för att skapa uppmärksamhet kring en viss fråga, till exempel blockader, inträngningsförsök eller sabotage. För att få mediernas uppmärksamhet ser aktörerna ibland även till att rättsprocesserna, till exempel rättegångarna, blir en del av aktionen. Säkerhetspolisen fokuserar på de grövre brotten som syftar till att direkt påverka demokratin. Till dessa hör bland annat hot om våld (uttalat eller genom antydningar och anspelningar på ett skrämselfkapital),

brandattentat mot myndighets- och partiföreträdares bostäder, våldsamma upplopp för att stoppa tillståndsgivna demonstrationer och förberedelser för terroristattentat.”

Avgränsning

Eftersom det är en lokal handlingsplan kommer den endast att omfattas åtgärder som förvaltningen äger rådighet över vilket bland annat innebär att stadsdelsområdet skolor och gymnasier är undantagna från handlingsplanen. Centralt för den lokala handlingsplanen är därmed att kunskapen ska integreras i alla verksamheter, men att fokus ligger på stadsdelens egen rådighet. I viss utsträckning redovisas dock aktiviteter där stadsdelsnämnden saknar egen rådighet. Genom samverkan och påverkan i form av initiativ och förslag riktade till andra bestämmande instanser är förhoppningen att förbättringar och förändringar ska kunna realiseras även inom områden där stadsdelen saknar egen bestämmanderätt.

Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige

För närvarande finns, i enlighet med den nationella samordnarens definition, i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige: den våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön, den våldsbejakande vänsterektremistiska autonoma miljön och den våldsbejakande religiösa extremistmiljön. Därutöver finns ensamagerande extremister som motiveras till våldshandlingar av olika ideologier, men som inte tillhör nämnda grupper eller nätverk. Nedan beskrivningar är hämtade ur *Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser* (ds 2014:4).

Autonoma miljön

Den autonoma miljön strävar efter ett klasslöst samhälle utan styre från någon auktoritet. Uppfattningen inom miljön är att dagens demokrati inte är tillfredsställande. Den enda styrelseformen som kan accepteras är ett självstyre från folket. Inom miljön hävdas att kapitalistiska drivkrafter har greppet om dagens samhälle och att detta utgör ett hinder för att uppnå idealsamhället – ett samhälle som är jämställt och klasslöst och där människor med olika ursprung och sexuell läggning ska kunna leva på lika villkor. Vissa sammanslutningar inom den autonoma miljön menar att ett nytt styrelseskick endast kan uppnås genom revolution.

Vit makt-miljön

Vit makt-miljön ser framför sig ett etniskt homogent samhälle där det inte förekommer inslag av andra kulturer. De menar att människosläktet kan delas in i raser och de ser negativt på invandring av människor som de inte räknar till den vita rasen. Synen på människosläktet som indelad i raser finns inom hela vit makt-miljön även om det varierar hur starkt detta lyfts fram. Uppfattningarna kan variera från föreställningen om ett raskrig där extremisterna är soldater, till en uppfattning om att olika raser ska få tillåtas existera i världen vid sidan av varandra så länge de olika raserna inte blandas. Omvärlden förknippar ofta vit makt-miljön med den nationalsocialistiska ideologin och flera aktörer inom miljön har anammat denna (även om det inte gäller för samtliga i miljön).

Inom vit makt-miljön är en del av målet ett auktoritärt styre och det verkar finnas drivkrafter för tydlig struktur, ordning och totala lösningar. Sedan en tid präglas delar av vit makt-miljön av en utveckling där man oftare talar om kultur istället för ras. De använder benämningar som patriotism eller ”nationella rörelsen” för att beskriva sig själva.

Islamistiska extremistmiljön

Den svenska våldsbejakande islamistiska miljön inspirerades övergripande av en salafistisk- jihadisk ideologi. Detta ideologiska paraply förenar både al-Qaida och Islamiska Staten (IS). IS är en utbrytarorganisation från al-Qaida och skillnaden dem emellan ligger närmast i att IS har en mer extrem syn på vilka de uppfattar som fienden. Enligt IS är alla som inte delar deras ideologi att betrakta som motståndare, vilket innebär att även muslimer som inte överensstämmer med gruppens övertygelser utmålas som fiender och utgör legitima måltavlor. Gemensamt för dem båda är dock att ideologin motiverar attentat mot civila, dels enligt deras egen logik som svar på ockupation av muslimska länder och våld mot muslimer, dels som ett svar på upplevda kränkningar av islam. Målet som beskrivs är att genom våld införa ett islamiskt styre (sharia) inom ramen för en domedagsprofetia. Det västerländska demokratiska styrelseidealet, kolonialismen och förhållanden som tillskrivs västvärlden anses ha fördärvat islam. Västvärldens sekularisering och sätt att leva görs då även till mål för angrepp från miljöns extremister. I samband med inbördeskriget i Syrien och de spridningseffekter som följde i närliggande länder lyckades IS skickligt profitera på det maktvakuum som uppstod. Genom propaganda på social media attraherade gruppen många anhängare, och när de utropade sitt kalifat i juni 2014 ökade tillströmningen till en nivå som saknar historisk

jämförelse. Idag beräknar säkerhetstjänster att drygt 5000 individer rest från Europa för att ansluta sig till gruppen. IS har även uppmuntrat till att anhängare bör utföra attentat i sina hemländer – med de vapen de har att tillgå. Många av de terrorattentat som drabbat Europa sedan 2014 kan härledas till IS - antingen genom attentatspersoner som har haft direkt kontakt med terrororganisationen, eller som på något sett inspirerats av dess upprop och ideologi.²

Lokal lägesbild

Den lokala lägesbilden har kartlagts dels i dialog med polisen, dels genom intervjuer med representanter från skolor, religiösa samfund, lokala föreningar, jobbtorg samt bostadsbolag. Den lokala lägesbilden gör inga anspråk på att ha en total kontroll över vad som faktiskt finns i stadsdelsområdet. Om detta kan vi bara spekulera eftersom mörkertal och låg upptäcktsrisk innebär att det alltid finns ett mått av osäkerhet vad gäller att återge en så korrekt bild av läget som möjligt.

Autonoma miljön

Enligt polisens bedömning så är aktiviteter från den autonoma miljön låg vilket har sin förklaring i att miljön de senaste två åren drabbats av flera bakslag i form av domar, intern splittring, avhopp och organisatoriska förändringar. Miljön saknar idag geografisk bas, även om en viss övervikt till regionens södra delar kan ses. Förvaltningens kartläggning påvisar inga tecken på en aktiv autonom miljö i stadsdelsområdet. Mot bakgrund av detta är den sammanlagda bedömningen att det inte finns någon verksam autonom miljö i Spånga-Tensta och att det inte finns några tecken på att detta kommer att förändras inom de närmsta två-tre åren. Läget kan förändras om enskilda brottsaktiva inom den autonoma miljön som är boende i stadsdelsområdet, startar upp ett mer organiserat lokalt nätverk av något skäl.

Vit makt-miljön

Från att ha haft en hög frekvens av brottslighet av vålds- och hatbrottskaraktär fram till 2014 har vit makt-miljön sedan dess skiftat fokus till propagandaspridning, medan gatuvåldet nästan helt upphört. Mot bakgrund av detta är den sammanlagda bedömningen att det inte finns någon verksam vit makt-miljö i stadsdelsområdet och att det inte finns några tecken på att detta

---

² Försvarshögskolan 170628.

kommer att förändras inom de närmsta två-tre åren. Läget kan förändras om enskilda brottsaktiva inom vit makt-miljön som är boende i stadsdelen, startar upp ett mer organiserat lokalt nätverk av något skäl. Faktorer som har med lokal flyktinghantering att göra kan innebära opposition som innehåller rasistiska inslag. Det kan vara möten, flygbladsutdelning i brevlådor eller rekryteringsförsök till aktörer inom vit makt-miljön. Det kan skapa oro i närområdet och det kan vara ett tecken på att en enskild individ i området håller på att radikaliseras.

Islamistisk extremistmiljö

Den våldsbejakande islamistiska miljön bedöms av polisen för närvarande som regionens starkaste ur perspektivet av antal potentiellt brottsaktiva personer. Den ideologiskt motiverade brottsliga verksamheten är primärt riktat mot förhållanden i andra stater, även om sidobrott kan genereras i Sverige i samband med understödjande verksamhet eller som en del av den egna försörjningen baserad på brottslighet. Situationen i Järva är inte att jämföra med andra områden i Stockholm eftersom det finns en större andel bekräftade våldsbejakande extremister boende i Järva.

Det finns också ett antal bekräftade resenärer över tid, bland annat för att ansluta sig till IS och Al Shabab. Enligt Säkerhetspolisen har ett antal personer från Järva rest till konfliktområden under 2014-2015 för att på olika sätt delta eller stödja sådan verksamhet. Det är främst unga vuxna som rest iväg. I något fall har man kommit tillbaka till Sverige. Dock har resandet under senare tid minskat vilket sannolikt beror på att det har blivit svårare att ta sig in i Syrien.

Rekrytering till våldsbejakande extremistiska miljöer och oro för sådan verksamhet har eskalerat inom området till följd av händelserna i omvärlden. Järva bedöms vara ett av de områden i Sverige där rekrytering till våldsbejakande islamistisk extremism sker.

Lokal handlingsplan

Den lokala handlingsplanen inleds med en beskrivning av åtgärder inom områdena förebyggande arbete och förhindrande arbete. Därefter följer ett avsnitt som redogör för det samverkansarbete som behövs för att åtgärderna ska kunna genomföras. Avslutningsvis följer ett avsnitt avseende uppföljning av handlingsplanen. Den lokala handlingsplanen utgör vidare en bilaga

till den samverkansöverenskommelse som stadsdelsnämnden har med lokalpolisområdet i Järva eftersom en del av åtgärderna i handlingsplanen sker i samverkan med polisen.

Åtgärder

I detta avsnitt redogörs för de åtgärder som förvaltningen avser att genomföra, enskilt eller i samverkan med andra, fram till och med 2018. Handlingsplanen utgår ifrån att det handlar om åtgärder för att upptäcka, förebygga och förhindra enskilda individer att radikaliserar. Utgångspunkten har också varit att enskilda individer vistas i olika kontexter såsom den nära kretsen, som en ideell part i det civila samhället och som en medborgare som kommer i kontakt med den offentliga sektorns verksamheter. Den nära kretsen består av familj, släkt, vänner, arbetskamrater och studiekamrater. Det civila samhället utgörs av föreningar och trossamfund eller andra idéburna organisationer där den enskilde kan vara aktiv eller passiv medlem. Inom ramen för den offentliga sektorns verksamheter kommer enskilda medborgare i kontakt med exempelvis förskola, skolväsendet, sjukvården, polisen och socialtjänsten med flera.

Förebyggande arbete

Förebyggande arbete innebär åtgärder för att så tidigt som möjligt upptäcka att den enskilde håller på att radikaliserar, det vill säga innan individen genomför brottsliga extremistiska handlingar. Det innebär inte att redan kriminella individer inte kan radikaliserar men att lämna en mer traditionell kriminell livsstil inryms inte inom ramen för denna handlingsplan.

Det finns varningssignaler såsom att individens retorik förändras till en mer konspiratorisk och polariserad världsbild där den egna ideologiska tillhörigheten framställs som god och de andra utmålas som mindre värda eller som fiender. Konflikten med det omgivande samhället och förhållandet av våld är centralt. Avhumanisering av meningsmotståndare möjliggör våld, trakasserier och hot mot andra. Internet är i dag den i särklass största plattformen för radikaliserar. Individen tillbringar mycket tid med att studera hemsidor, böcker och filmer med ett tydligt extremistiskt budskap. I vissa fall ägnar man sig åt klotter och liknande skadegörelse. Individen kan vara inblandad i händelser grundade i extrema åsikter men som inte faller in under brottsbalken. Dock kan det vara tecken på en radikaliserar.

I den nära kretsen eller inom ramen för ett engagemang i det civila samhället upptäcks troligen förändringen tidigt. Benägenheten att avslöja för andra kan dock förhindras av emotionella skäl eller av

rädsla. Det kan också vara förknippat med ett förnekande eller godtrogenhet. Oavsett vilket, så är det ett lokalt ansvar att förmedla information om Rädda Barnens stödtelefon eller hur man kan komma i kontakt med förvaltningens socialtjänst eller den sociala insatsgruppen för att få stöd i att gå vidare med en anmälan.

När det gäller den offentliga sektorn verksamheter så kommer anställd personal i kontakt med medborgare i sin tjänsteutövning.

När det gäller stadsdelsområdets offentliga sektor och bostadsbolag samt fastighetsägare i Spånga-Tensta så präglas verksamheten av de typiska problem som karakteriserar ett utanförskapsområde med stor andel ungdomar som inte klarar skolan, unga vuxna som saknar sysselsättning samt segregationsproblematik. Anställda behöver ha kunskap om vilka tecken som är typiska för radikaliseringsprocessen. Det gäller kunskap om hur individer förändras under radikaliseringsprocessen, men också kunskap i hur man tolkar klotter, skadegörelse eller andra händelser som har sin utgångspunkt i extremism. Det gäller också att öka förmågan hos personalen att reagera på avvikelser och öka kunskapen om hur man söker information på internet för att själv kunna bedöma om symboler, gester eller retorik som används och har sin utgångspunkt i våldsbejakande extremism. Utbildningsmaterial kan ge bra baskunskaper i själva fenomenet radikalisering, men inte tillräckligt vad gäller att fånga in allt som utgör tecken på förekomst av våldsbejakande extremism i ett område eftersom det ständigt kommer nya symboler och tecken.

När det gäller den grundläggande orsaken till utanförskap, vilket utgör en anledning till radikalisering, har Spånga-Tensta stadsdelsnämnd fångat upp den problematiken inom ramen för de lokala utvecklingsprogrammen avseende barns och ungas livsvillkor samt arbete och sysselsättning. Detta är ett långsiktigt arbete som startades upp under 2016 (se bilaga till handlingsplanen).

Förvaltningen vill understryka att våldsbejakande extremism har särskilt hög prioritet inom förvaltningens arbete för att förebygga kriminalitet.

Åtgärder för förebyggande arbete	Ansvarig aktör	Samverkan	Uppföljning
Samverka och utbilda offentlig sektor och bostadsbolag/fastighetsägare som verkar i stadsdelen	Stadsdelsförvaltningen	Polis	Senast 2018
Samhällsvägledning till medborgare avseende stödtelefon samt kontaktvägar till socialtjänsten och sociala insatsgruppen	Stadsdelsförvaltningen	Rädda Barnen	Senast 2018
Utbildning för relevant personal i tidiga tecken på radikaliserings samt hur man söker information för att göra egna bedömningar.	Stadsdelsförvaltningen Regional samordnare	Polis	Senast 2018
Utveckla kompetensen vid enheten sociala insatsgruppen 19-29 år avseende våldsbejakande extremism.	Stadsdelsförvaltningen	Regional och nationell samordnare	Senast 2018
Lokala utvecklingsprogram för barn och ungas livsvillkor samt arbete och sysselsättning	Stadsdelsförvaltningen	Utbildnings- och kultur-förvaltningen Polis	Senast 2018
Värdegrundsarbete i förskola, fritidsgårdar och parklekar	Stadsdelsförvaltningen		Senast 2018
Samtliga hot- och våldsplaner ska revideras under året för att uppdateras vad gäller våldsbejakande extremism	Stadsdelsförvaltningen	Polis	Senast 2018
Lämna information till polisen vid misstankar om händelser som har beröring med våldsbejakande extremism.	Stadsdelsförvaltningen	Polis	Senast 2018
Återkräva föreningsbidrag vid konstaterande om våldsbejakande extremism eller anmoda redovisning av verksamhet vid oro om våldsbejakande extremism	Stadsdelsförvaltningen	Polis Samfund Föreningar Kronofogde Arbetsförmedling Skatteverket	Senast 2018
Nämnden kommer att beakta möjligheten till utökad samverkan med olika aktörer i civilsamhället för att tillvarata värdefull kompetens.	Stadsdelsförvaltningen	Civilsamhället	Senast 2018
Nämnden kommer att tydliggöra kopplingen mellan stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck i arbetet mot VBE.	Stadsdelsförvaltningen		Senast 2018

Skapa tydligare rutiner runt föreningsstöd och uthyrning av förvaltningens lokaler.	Stadsdelsförvaltningen		Senast 2018
---	------------------------	--	-------------

Förhinderande arbete

Förhinderande arbete innebär att det måste finnas god beredskap och kompetens för att hantera de individer som är i riskzon för radikaliserings samt individer som redan är radikaliserade oavsett om de är motiverade till en förändring eller inte. När det gäller olika åldersgrupper så ansvarar socialtjänsten för åldersgruppen 18 år och lägre, medan sociala insatsgruppen 19-29 år ansvarar för åldersgruppen 19 och uppåt. Dessa båda samverkar i insatserna oavsett åldersgrupp.

Det som initierar insatser enligt föreliggande handlingsplan är anmälan till polis och socialtjänst. Insatserna ska användas om oro eller bekräftad radikaliserings finns.

Avhopparverksamhet

I Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har enheten sociala insatsgruppen 19-29 år mycket framgångsrikt bedrivit avhopparverksamhet sedan 2013. När en individ känner motivation så är det mycket viktigt att snabbt fånga upp individen och påbörja förändringsarbetet. Under 2017 kommer enheten att utveckla kompetensen avseende radikaliserings och våldsbejakande extremism. Enheten kommer att vara stadsdelens kunskapscentrum både vad gäller fenomenet radikaliserings och våldsbejakande extremism samt metoder för att arbeta med individer som radikaliserats eller avhoppare i samverkan med socialtjänsten och polisen.

Anhörigstöd

Anhöriga kan stå helt maktlösa och betrakta en radikaliserings. Anhöriga som får se på när en släkting upplever orättvisa och i kombination med ett ökat ideologiskt intresse och sökande efter spänning eller gemenskap vänder sig bort från familj och vänner. När det gäller anhörigstöd finns också det motsatta perspektivet, det vill säga att en person utsätts för påtryckningar från anhöriga och att de drivande faktorerna i det sociala sammanhanget kan vara familj, vänner, ledargestalter och etablerade nätverk. Det är viktigt att dessa också har möjlighet att komma i kontakt för att få stöd i att hantera en sådan situation.

Här utgör den stödtelefon som Rädda Barnen erbjuder en viktig funktion. Även om det är mycket få, eller ingen alls som ringer, är

det viktigt att den finns en kanal där anonymiteten säkerställs. Det är också lika viktigt att den som svarar verkligen har gedigen kunskap om våldsbejakande extremism och avradikaliseringsprocessen. I Spånga-Tensta är det enheten sociala insatsgruppen 19-29 år som har kompetens avseende fenomen och arbetsmetoder för avradikalisering.

Organisation social insatsgrupp

Vid ett bekräftat fall behöver en social insatsgrupp etableras omgående. Följande rutin gäller:

- Oavsett hur fallet inkommit till stadsdelsförvaltningen ska detta omgående meddelas närmaste avdelningschef som följer nedanstående rutin
- informera omgående stadsdelsdirektör och kallar sedan följande funktioner till ett uppstartsmöte
  - Enhetschef för sociala insatsgruppen 19-29
  - Enhetschef för aktuell enhet inom individ och familjeomsorgen
  - Annan aktör, intern eller extern, som är relevant för det enskilda fallet
- Uppstartsmötet ska innefatta följande punkter
  - Fakta
  - Inriktning för stöd
  - Kommunikation
  - Samverkansaktörer
  - Uppföljning
- Aktuell avdelningschef beslutar genom hela processen samt avslutar insatsen

Åtgärd för förhinderande arbete	Ansvarig aktör	Samverkan	Uppföljning
Utreda om en lokal stödlinje/funktion för anhöriga bör inrättas i Järva i samverkan med Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning.	Stadsdelsförvaltningen och i samverkan mellan enheten för sociala insatsgruppen 19-29 år samt socialtjänsten.	Polis	Ordinarie uppföljning
Följa rutin för att organisera en social insatsgrupp vid misstanke om våldsbejakande radikalisering. Alla insatsen ska utgå från individuell bedömning. Särskilt hänsyn ska tas till kunskap om individens aktivitet inom extremistiska organisationer och miljöer.	Stadsdelsförvaltningen och i samverkan mellan enheten för sociala insatsgruppen 19-29 år samt socialtjänsten.	Polis, Utbildningsförvaltningen.	Vid behov
Vid misstanke om radikalisering undersöka familjeförhållanden och om oro avseende barn finns, anmäla detta till socialtjänsten.	Stadsdelsförvaltningen och i samverkan mellan enheten för sociala insatsgruppen 19-29 år samt socialtjänsten.		Vid behov
Lämna information till polisen vid misstankar om brott som har beröring med våldsbejakande extremism.	Stadsdelsförvaltningen och i samverkan mellan enheten för sociala insatsgruppen 19-29 år samt socialtjänsten.	Polis	Vid behov

Samverkan

Samverkan med polis avseende våldsbejakande extremism finns i överenskommelsen mellan Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning och polisen i Järva lokalpolisområde (Dnr 1.2.5-294/2017). Samverkan med övriga aktörer sker inom ramen för den ordinarie verksamheten vid behov samt vid etablerandet av en social insatsgrupp på förekommen anledning.

Uppföljning

Uppföljning av den lokala handlingsplanen sker vid ordinarie tertiärrapportering och verksamhetsberättelse.

Källor

Lokala handlingsplaner från Örebro, Sollentuna, Norrmalm, Uppsala, Lund och Borlänge.

Juridiska förutsättningar för kommuners uppdrag vad gäller våldsbejakande politisk extremism (SKL)

Nationella och regionala samordnarens riktlinjer

Säkerhetspolisen 2016

Polisens lokala lägesbild.

Egen lokal kartläggning.